

Pomoc społeczna w Polsce w roku 2003

Tabela 1. pracownicy pomocy społecznej w roku 2003

Wyszczególnienie	ogółem
Osoby zatrudnione w pomocy społecznej	
Ogółem	111 578
Służby wojewody realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej	422
Regionalne Ośrodki Pomocy Społecznej	160
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	3 439
Ośrodki pomocy społecznej	36 196
Domy pomocy społecznej	49 506
Placówki Specjalistycznego Poradnictwa	286
Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	14 759
Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze	404
Mieszkania Chronione	28
Ośrodki Wsparcia	6 378

Źródło: MPiPS

Tabela 2a. Udzielone świadczenia w roku 2003

Formy pracy	Liczba		Liczba osób, którym przyznano świadczenie w trybie decyzji	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń pokrywany		
	rodzin	Osób w rodzinie			z budżetu gminy	z budżetu państwa	W złotych
Zadania zlecone gminom							
Zasilki stałe	69 320	314 585	68 592	699 288	X	290 632 030	
Zasilki stałe wyrównawcze	138 025	269 994	139 668	1 333 045	X	413 364 422	
Zasilek okresowy gwarantowany	24 150	68 898	24 155	211 338		81 449 865	
Zasilek okresowy specjalny	11 944	35 867	11 969	24 809		4 100 076	
Zasilki okresowe	308 053	1 150 368	312 127	819 077	X	111 776 131	
<i>Brak możliwości zatrudnienia</i>	264 161	977 430	268 019	706 726	X	95 838 947	
<i>Długotrwała choroba</i>	21 613	83 533	21 762	52 932	X	7 476 677	
<i>Niepelnosprawność</i>	13 779	51 361	13 889	32 426	X	4 464 667	
Renta socjalna	242 716	726 943	252 090	2 101 115	X	846 086 447	
Zasilek z tytułu ochrony macierzyństwa – ogółem	117 598	512 940	117 993	491 085	X	129 838 492	
<i>Macierzyński zasilek okresowy</i>	117 441	512 060	117 610	392 363	X	109 985 700	
<i>Macierzyński zasilek jednorazowy</i>	97 568	420 158	97 857	98 764	X	19 852 792	
Zasilki celowe w formie biletu kredytowego	15 385	33 619	17 309	37 326	X	822 491	
Zasilki celowe przyznane na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski ekologicznej lub żywiolowej	2	9	2	3	X	3 000	
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	8 407	16 949	8 723	3 854 262	X	33 758 354	
Zasilki rodzinne	33 972	116 806	50 674	490 310	X	23 561 017	
Zasilki pielęgnacyjne	102 288	265 200	106 677	913 379	X	128 943 126	
Pomoc dla kombatantów	x	x	x	x	X	X	
razem						1 911 831 308	
Zadania własne gmin							

Schronienie	9 780	11 966	11 181	1 198 502	16 546 686	X
Posilek	615 129	2 665 038	1 115 190	153 794 264	323 664 349	X
Ubranie	33 857	113 724	35 575	50 728	5 328 998	X
Usługi opiekuńcze	79 554	101 626	81 700	33 885 499	261 313 637	X
Pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne	21 356	60 804	21 948	41 348	3 540 112	X
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	4 090	13 280	4 156	5 280	3 464 043	X
Sprawienie pogrzebu	4 349	6 150	4 357	4 365	6 440 363	X
Inne zasiłki celowe i w naturze	996 487	3 400 913	1 106 901	X	499 921 791	X
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie się – ogółem	195	332	195	X	108 085	X
<i>W naturze</i>	11	38	11	11	9 290	X
<i>Jednorazowy zasiłek celowy</i>	160	217	160	187	63 201	X
<i>Pożyczka nieoprocentowana</i>	27	84	27	27	35 594	X
Poradnictwo specjalistyczne (w szczególności prawne i psychologiczne)	177 372	489 060	X	X	X	X
Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych	322 371	953 744	X	X	X	X
Praca socjalna	989 346	3 023 164	X	X	X	X
					Razem	1 120 328 064

Źródło: MPiPS

Tabela 2b. Udzielone świadczenia w roku 2003 – pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem

Wyszczególnienie	Zadania własne						
	Forma pomocy						
	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	Uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych	w tym w mieszkaniu chronionym	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	Pomoc w uzyskaniu w zatrudnienia	Praca socjalna
Rodziny zastępcze	4 746	17 464	306	38	3 779	375	11 839
<i>Liczba osób</i>	4 913	19 056	310	38	3 838	421	13 406
<i>Liczba świadczeń</i>	4 974	183 917	452	152	3 852	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>							
<i>-środki własne powiatu</i>	217 396	1 074 232	95 425	50 238	3 295 925	x	X
<i>-dotacja</i>	20 980 463	94 292 561	13 945		8 274 914		
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1 356	2 069	242	105	959	89	1 496
<i>Liczba osób</i>	2 163	4 260	359	166	1 587	211	3 301
<i>Liczba świadczeń</i>	2 278	31 113	893	537	1 592	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>							
<i>-środki własne powiatu</i>	285 302	251 502	181 867	127 479	1 862 274	x	X
<i>-dotacja</i>	10 389 910	15 739 707	10 963	1 860	3 213 729		
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	206	217	34	11	127	18	184
<i>Liczba osób</i>	315	372	53	13	221	21	383
<i>Liczba świadczeń</i>	336	2 476	41	23	217	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>							
<i>-środki własne powiatu</i>	4 863	487	6 790	5 040	294 666	x	X
<i>-dotacja</i>	1 327 367	1 203 827			394 326		
Domy Pomocy Społecznej	6	2	X	X	4	x	5
<i>Liczba osób</i>	7	2	X	X	5	x	5
<i>Liczba świadczeń</i>	7	20	X	X	5	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>							
<i>-środki własne powiatu</i>	6 484	3 890	X	10 374	4 863	x	X
<i>-dotacja</i>	31 339	5 836			19 452		
Schroniska dla nieletnich	13	25	2	X	10	x	27
<i>Liczba osób</i>	16	30	2	X	15	x	32
<i>Liczba świadczeń</i>	16	245	X	X	15	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>							
<i>-środki własne powiatu</i>	3 242	4 733	X	X	5 342	x	X
<i>-dotacja</i>	58 356	114 719			44 681		

Zakłady poprawcze	168	139	7	X	104	12	157
<i>Liczba osób</i>	198	169	7	X	114	13	190
<i>Liczba świadczeń</i>	220	946	14	X	114	x	X
<i>Kwota świadczeń</i>				X		x	X
<i>-środki własne powiatu</i>	30 593	38 716	590		111 363		
<i>-dotacja</i>	652 171	417 029	600		205 143		
Zakłady karne	X	X	X	X	2	47	83
<i>Liczba osób</i>	X	X	X	X	2	51	146
<i>Liczba świadczeń</i>	X	X	X	X	2	X	X
<i>Kwota świadczeń</i>	X	X	X	X		X	X
<i>-środki własne powiatu</i>					200		
<i>-dotacja</i>							
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin			
Rodziny zastępcze	53 200	1 106 895	374 954 632	39 085			
Pomoc dla uchodźców	384	2 160	1 183 721	143			

Źródło: MPiPS

Tabela 3. Charakterystyka gospodarstw domowych objętych pomocą w roku 2003

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi	
Ubóstwo	1 023 842	450 058	3 251 349
Sieroctwo	20 632	5 133	59 418
Bezdomność	26 385	2 840	32 414
Potrzeba ochrony macierzyństwa	138 499	78 516	603 511
Bezrobocie	911 312	392 644	3 144 542
Niepelnosprawność	530 864	214 315	1 489 779
Długotrwała choroba	410 470	155 067	1 225 078
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	443 421	202 988	1 836 792
<i>Rodzina niepełna</i>	199 922	65 308	631 222
<i>Rodziny wielodzietne</i>	166 179	105 692	1 022 547
Alkoholizm	117 856	49 599	356 431
Narkomania	3 678	440	8 099
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15 138	3 837	29 542
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	2	2	9

Źródło: MPiPS

Tabela 4. osoby korzystające z pomocy społecznej w roku 2003

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym decyzja przyznano świadczenie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, liczbę, formę oraz źródło finansowania)	2 640 486	1 884 061	864 288	6 257 804
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, liczbę, formę	930 978	890 309	440 041	2 907 434
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, liczbę, formę	2 167 062	1 452 475	640 458	X

Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	1 261 733	462 527	3 861 282
W tym – wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	324 916	131 049	958 854

Źródło: MPiPS

Tabela 5. Typy gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w roku 2003

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi	
Ogółem gospodarstwa domowe	2 153 015	969 710	7 056 465
<i>Jednoosobowe</i>	525 584	152 816	525 584
<i>Niepełne</i>	268 597	86 761	835 676
<i>Wielodzietne (4 i więcej dzieci)</i>	220 223	151 626	1 767 149
<i>Emerytów i rencistów</i>	419 486	178 711	1 083 869

Źródło: MPiPS

Tabela 6. Instytucje pomocy społecznej w roku 2003

Instytucje pomocy społecznej o zasięgu lokalnym finansowane z budżetów gmin						
Wyszczególnienie	Podmiot prowadzący - gmina			Inny podmiot prowadzący		
	Liczba instytucji	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Liczba instytucji	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających
Domy pomocy społecznej	25	824	1 092	2	37	37
Ośrodki wsparcia	757	30 773	47 236	207	9 793	17 849
<i>Środowiskowe domy wsparcia</i>	208	6 109	6 877	49	1 375	1 787
<i>Dzienne domy pomocy</i>	213	11 642	17 075	15	987	1 227
<i>Noclegownie</i>	103	2 397	7 403	60	2 726	7 490
<i>Ośrodki opiekuńcze</i>	66	2 795	3 409	10	195	213
<i>Inne ośrodki wsparcia</i>	167	7 330	12 472	73	4 510	7 132
Rodzinne domy pomocy	1	35	28	2	43	41
Mieszkania chronione	48	236	223	48	194	180
Ośrodki interwencji kryzysowej	33	251	15 134	5	108	540
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	162	5 094	7 803	107	4 398	4 570
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	19	X	13 757	2	X	1 669
Instytucje pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetów powiatów						
Wyszczególnienie	Podmiot prowadzący - powiat			Inny podmiot prowadzący		

	<i>Liczba instytucji</i>	<i>Liczba miejsc</i>	<i>Liczba osób korzystających</i>	<i>Liczba instytucji</i>	<i>Liczba miejsc</i>	<i>Liczba osób korzystających</i>
Domy pomocy społecznej	613	67 191	72 888	204	12 686	13 678
Ośrodki wsparcia	70	2 178	7 165	51	11 027	8 763
<i>Środowiskowe domy wsparcia</i>	59	1 847	1 964	38	1 230	1 355
<i>Dzienne domy pomocy</i>	3	145	179	X	X	X
<i>Noclegownie</i>	X	X	X	3	181	707
<i>Ośrodki opiekuńcze</i>	1	30	30	X	X	X
<i>Inne ośrodki wsparcia</i>	7	156	4 992	10	9 616	6 701
Mieszkania chronione	101	325	245	23	79	77
Ośrodki interwencji kryzysowej	61	688	15 674	23	282	7 029
Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	53	X	18 244	28	X	8 437
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	738	29 027	39 797	541	25 100	30 536
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	29	x	8 874	18	X	12 575

Źródło: MPiPS